

Apulaisoikeuskansleri Jaakko Jonkka
PL 20
00023 VALTIONEUVOSTO

SELVITYS JONNI AHLGRENIN KIRJOITUKSEN JOHDOSTA

Jonni Ahlgren tiedustelee, mihin perustuu se, että ennakoäänestyksen edistymisestä on laillista ilmoittaa, vaikka vaalit ovat ennen vaalipäivän päättymistä kesken. Ahlgren kummastelee lisäksi, onko sanonnalle ”äänestäminen on kansalaisvelvollisuus” oikeudellista perustaa.

Pyydettyä selvityksenä Jonni Ahlgrenin kirjoituksen johdosta oikeusministeriö ilmoittaa kunnioittavasti seuraavaa.

Tiedottaminen äänestysaktiivisuudesta ennakoäänestyksen aikana

Suomen vaalilainsäädännössä ei ole rajoitettu ennakkoon äänestäneiden henkilöiden lukumäärien julkistamista vaalien ennakoäänestyksen aikana. Noudatetun käytännön mukaan oikeusministeriön vaalisivuilla ww.vaalit.fi julkaistaankin jokaisena ennakoäänestyspäivänä ennakkoon äänestäneiden määrä koko maassa ja ennakkoon äänestäneiden määrät vaalipiireittäin ja kunnittain. Avoimen tiedottamisen ja äänestysvilkkaudesta kertovien uutisten toivotaan lisäävän kansalaisten kiinnostusta vaaleihin ja edistävän myös yleistä luottamusta vaalijärjestelyihin.

Ahlgrenin kantelukirjoituksessa viitataan vaalilain (714/1998) 56 §:n järjestystä ennakoäänestyspaikassa ja 72 §:n järjestystä äänestyspaikalla koskeviin säännöksiin. Mainituilla säännöksillä turvataan toisaalta äänestäjän vaalisalaisuuden säilyttäminen ja toisaalta kielletään vaalimainonta ja muu kampanjointi äänestyspaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä. Kyseiset säännökset eivät rajoita tiedottamista äänestysaktiivisuudesta eivätkä esimerkiksi tiedostusvälineiden tiedusteluja kansalaisten äänestyskäyttäytymisestä, kunhan sellaisia tiedusteluja ei toimiteta itse äänestyspaikalla taikka sen sisääntulon yhteydessä.

Onko äänestäminen kansalaisvelvollisuus?

Vaalijärjestelmän keskeiset periaatteet ovat Suomen perustuslaissa. Perustuslain 14 § 1 momentin mukaan jokaisella Suomen kansalaisella, joka on täyttänyt kahdeksantoista vuotta, on *oikeus* äänestää valtiollisissa vaaleissa ja kansanäänestyksissä. Vastaavasti perustuslain 14 § 2 momentin mukaan jokaisella Suomen kansalaisella ja maassa vakinaisesti asuvalla ulkomaalaisella, joka on täyttänyt kahdeksantoista vuotta, on *oikeus* äänestää kunnallisvaaleissa ja kunnallisessa kansanäänestyksessä sen mukaan kuin lailla säädetään.

Äänestäminen on Suomessa vapaaehtoista. Suunnitelmia äänestysvelvoitteen ottamisesta käyttöön Suomessa ei ole. Äänestämisen kutsuminen kansalaisvelvollisuudeksi on siten pelkästään yleisesti käytetty sanonta, kuten Jonni Ahlgren on olettanutkin. Oikeudellista perustaa sanonnalle ei ole.

Vaalijohtaja

Arto Jääskeläinen

Ylitarkastaja

Jussi Aaltonen